

Rød Tråd

Dag fire: 27.10.22

LÆRING FRA SIDST

- Nu har vi idéer og viden om, hvordan vi kan aktivt samarbejde med virksomhederne omkring elevernes/lærlingenes læring.
- Vi har fået viden omkring elevernes/lærlingenes udfordringer i overgangene mellem skole og praksis, og vi kan reflektere over dette, og evt. også handle på de udfordringer vi ser, i samspil med praksis.
- Vi har nu idéer og viden om konkrete metoder, som understøtter transfer og mere læreprocesorienterede overgange.

INGEN VEKSELUDDANNELSE UDEN LÆREPLADS

AT BLIVE EN DEL AF FÆLLESSKABET KRÆVER MERE END FAGLIG KUNDSKAB

- Vi skal allerede på skolen understøtte elevernes/lærlingenes muligheder for deltagelse i arbejdsfællesskabet.
- Vi kan fx afdække elevens/lærlingens forventninger og forsøge at afstemme disse forventninger til virksomhedernes praksis.

Plads til at lære – på arbejdspladsen. Dannelse i mødet mellem unge og arbejdsmarkedet.

Virksomhederne forventer at eleverne/lærlingene skal kunne lære fra sig undervejs i oplæringsforløbet. Det forventes også at de viser lærevillighed, interesse, motivation og gåpåmod, også når opgaverne ikke er interessante eller spændende. Virksomhederne vægter også elevernes faglige attitude højt, og at eleverne skal kunne begå sig på en arbejdsplads – skal have den rette fremtoning.

Eleverne/lærlingene forventer, at de møder fagligt spændende, nye og udviklende opgaver, får mulighed for at udvikle deres faglige mestring, prøve deres faglighed af 'i virkeligheden' i en virksomhed og oparbejde en fagidentitet. Eleverne/lærlingene vægter faglig kundskab højere end faglig attitude.

Læring i et perspektiv af skole- og arbejdspladslogik

ANVENDELSESPRAKSIS

- fra "tidernes morgen" – før skolen fandtes...

Fordele:

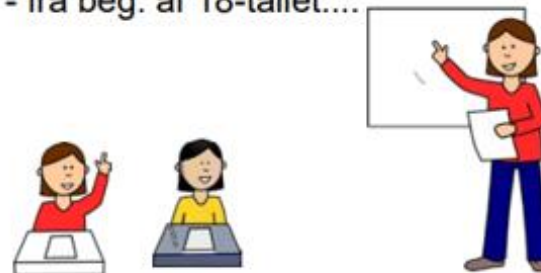
- instruktion taler til alle sanser
- minimale "transfer"-udfordringer (der er nær og specifik transfer)
- mulighed for individualisering (tilpasse niveau)
- Instruktøren har naturlig autoritet

Begrænsninger:

- instruktørens evne til at mestre og formidle
- "produktions-fokus" fylder"
- ofte "transfer"-udfordringer (der mangler generel transfer) – hvis "mellemregninger" og baggrund ikke formidles
- "Uddannelse individualiseres" (hvad kan en smed?)

Skolens kunstighed

- fra beg. af 18-tallet....

Fordele:

- Undervisningen har et "lærings-fokus"
- Underviseren har didaktisk kompetence
- Undervisningen er "pensum-beskrevet" (Vi véd hvad en smed skal kunne)
- "mellemregninger" og baggrund kan være en del af formidlingen

Begrænsninger:

- Undervisningen er ude af anvendelses-konteksten (= transfer-udfordret)
- Undervisningen er fag-opdelt (kan udfordre helhedsforståelsen)
- Underviseren må "slås" mere for den faglige respekt fra den lærende

Vekseluddannelse giver bredde via skoleundervisningen og specialisering via oplæringsdelen.

Oplæringsdelen giver mulighed for indføring i erhvervet/professionen og dermed lettere overgang fra uddannelse til arbejde.

Kombinationen af skole og oplæring, sikrer at uddannelserne tilpasses de aktuelle behov i erhverv og professioner.

Oplæringen giver mulighed for arbejdet med autentiske opgaver, samt udvikling af rutiner og erfaringer

Skoleundervisning giver plads til refleksion og fordybelse, samt er det her, at det er ok at "lave fejl", da der ingen risiko er at det går ud over et levende menneske.

VILKÅR FOR LÆRING I SKOLEFORLØB

- Det er fagmålene for de forskellige fag, som er styrende for indholdet
- Der tages udgangspunkt i teorier, der beskriver faget og giver begreber til et fagsprog
- Eleven er ikke midt i en opgave med et barn eller borger, hvor der er handlingstvung i situationen
- Eleven kan beskæftige sig med idealer og gøre det i en længere periode
- Der er ingen risiko ved at forholde sig kritisk til regler og procedurer
- Der er ingen risiko ved at udvikle og afprøve nye idéer
- Læringen bygger på teorier og modeller med mulighed for at afprøve alternative metoder
- Eleven kan tage afsæt i de erfaringer, han eller hun har med sig fra praksis til at forstå teorier og begreber om praksis
- I skolefællesskabet er der fokus på samvær og læring

VILKÅR FOR LÆRING I PRAKTIKFORLØB

- Det er arbejdsopgaven, der er styrende for, hvilke af praktikmålene der kan arbejdes med
- Der arbejdes med autentiske opgaver med børn og borgere, hvor der er handlingstvung
- Der er en risiko for barnet eller borgeren, hvis eleven begår en fejl
- Eleven lærer ved at gøre og være
- Eleven kan bruge teorier og begreber lært i skolerummet til at forstå og forklare praksis
- Der er mulighed for at øve sig og opnå rutine
- Eleven har mulighed for at se og efterligne den dygtige fagudøvers handlinger
- Der er mulighed for at arbejde selvstændigt med arbejdsopgaverne
- Eleven indgår i et arbejdsfællesskab og bidrager herved til kerneopgaven
- Ved at være med i et arbejdsfællesskab er der mulighed for at udvikle fagsprog og fagidentitet

Praktikkens didaktik
Praktikvejledning på SOSU og PAU

1. udgave, 2. oplag
© Forfatterne og Gyldendal, København 2019

På oplæringssteder er det primære fokus at få løst opgaverne. Helst hurtigt, ansvarsfuldt og rentabelt. Derfor er der en anden uddannelsesforståelse i oplæringen end i de fleste andre uddannelsesforløb.

På oplæringsforløbene forventes eleverne/lærlingene at tage et større ansvar for deres uddannelsesforløb end i grundskolen og ungdomsuddannelserne.

Uddannelsesforståelsen på oplæringsstederne, kan være svær at afkode for eleverne/lærlingene, og det kan være relevant at tydeliggøre denne uddannelsesforståelse.

Svært for eleverne at vide, hvad de bliver målt på, når også attituden bliver genstand for vurdering fra virksomhedernes side – skal synliggøres. Dét, eleverne bliver målt på, skal ikke være skjult for dem - hverken i skole- eller oplæringsammenhænge.

Elever/lærlinge kan ofte ikke forvente, at der kommer nogen og fortæller dem, hvad de forventes at lære. Men de har på oplæringsdelene ofte mulighed for selv at være med til at definere hvad de gerne vil lære.

Samtidig er det essentielt at påpege at elevernes læring er et gensidigt ansvar, og der er derfor brug for en engageret oplæringsvejledere, der måske ikke er arbejdslederen på oplæringsstedet. Eleven skal selvfølgelig vise ansvar for egen læring, men oplæringsvejlederne har samtidig ansvar for at hjælpe elven med at tilegne sig viden.

Ansvar for egen læring og forventningen om selvstændighed i opgaveløsningen må ikke forveksles med selvforvaltning uden faglig sparring.

LÆREPLADSVÆRDISÆT

- 1 **Forventninger** – skabe klarhed og afstem undervejs, faglig attitude og kundskaber
- 2 **Mening i rutinearbejde** – skabe tydelighed omkring vigtigheden og værdien heraf
- 3 **Dialog og relationer** – skabe tryghed og forudsigelighed, rammer og relationer
- 4 **Plan for lærepladsforløb** – skabe synlig struktur for forløbet og nye opgaver - mening
- 5 **Ansvar** – give ansvar for egne opgaver, men stadig fokus på at de er i lære
- 6 **Ung-til-ung-relationer** – læringsrelationer mellem elever/lærlinge, lære fra sig, sparring
- 7 **Virksomheden i verden** – fortæl om virksomheden og dens rolle i samfundet
- 8 **Læringen i virksomheden** – fx i et rekrutteringsøjemed kan elevens/læringens tanker omkring faget og fremtiden blive bragt i spil, hvor oplæringsvejlederen kan evt. få dette koblet på faget og selve virksomheden.

SAMTALER MED REKRUTTERINGSBRILLER PÅ

Hvad interesserer dig ved arbejdet?

Finde ud af, hvordan vi kan understøtte dette i perioden.

Tale om muligheder i virksomheden– vejledning om jobmuligheder.

Komme ind på progression i læringen.

Generel trivsel og velbefindende

Fokus på, om det lærte understøtter elevens/lærlingens ønsker

Generel trivsel og velbefindende.

Tilfredshed med vejledningen.

Tale om motivation og ønsker til en efterfølgende ansættelse i virksomheden.

**Elevens
fremtidige jobønsker**

**Læring og elevens
fremtidige jobønsker**

**Job under og
efter uddannelsen**

Forventningssamtale

Midtvejssamtale

Afsluttende samtale

TÆT KOBLING MELLEM SKOLE OG LÆRESTED: ANBEFALINGER TIL STYRKET DIALOG

- Skolen skal tage initiativ til dialog omkring overgangene
- Der skal være et klart formål med dialogen og samarbejdet
- Bring elevens/lærlingens kompetencer og læring i spil
- Informationsmøder og trepartssamtaler
- Blive enige om redskaber til synliggørelse af læring
- Samarbejde omkring opgaver på tværs af læringsarenaer
- Redskaber til synliggørelse af elevernes/lærlingenes læring

Mød eleverne:

<https://osibranchen.dk/moed-os-i-branchen/>

ETABLER EN ARBEJDSGRUPPE

- Udarbejde forslag til modeller ift. indhold for besøget på oplæringsdelen
- Koordinere med lærestederne/virksomhederne ift. elevernes og oplæringsvejledernes forberedelser
- Udarbejde en semistruktureret-spørgeguide for undervisere til at forholde sig til når de besøger eleverne
- Evt. planlægge indhold for skolebesøg for oplæringsvejledere
- Løbende opsamling og evt. små justeringer og evalueringer

I begge læringsarenaer skal eleven have ansvar for egen læring, men de har aldrig det fulde ansvar for egen læring. De har medansvar for egen læring, da både skolen og virksomhederne har også ansvar for elevernes læring.

Eleven kan ikke have ansvaret for selvstændigt at styre egne læreprocesser i overgangene, ej heller for at lave koblingen mellem teori og praksis.

Eleven har ikke noget mandat – sådan set.

Hvad gør vi, som har lidt mere mandat end eleven ift. disse forhold?

REFLEKSION OVER EGEN LÆRING

- Skal være med til at gøre eleverne/lærlingene bevidste om egne læreprocesser, ansvar, roller og faglighed tilegnet via uddannelsen
- Erhvervsfagene skal hele tiden udvikle og gentænke deres praksis og skabe nye løsninger. At skulle gentænke praksis, lære at lære, eller omlære, kræver at de mentale skemaer revurderes og eventuelt helt eller delvis nedbrydes og rekonstrueres (Wahlgren, Høyrup, Pedersen, & Rattleff, 2013). Dette kan facilitering af refleksion evt. være behjælpelig med.
- Portfolio kan gøre at eleven/lærlingen kan arbejde med refleksion i eget tempo - men det skal stadig være en ledet proces.
- Mere akademisk teoretisk refleksion i en skolesammenhæng – matcher teorien.
- Eleverne/lærlingene oplever ofte blot at blive en billig arbejdskraft.
- Eleverne/lærlingene har svært ved at koble teori på praksis, oplever at de lærer teori på skolen, som ikke kan bruges i praksis, og at de lærer praksisfærdigheder på arbejdspladsen, som ikke kan bruges i skoleundervisning.
- Eleverne/lærlingene oplever ofte at der ikke bliver faciliteret refleksion i praksis.
- På en arbejdsplads bliver refleksionen styret af praksis – skal matche konteksten.

PORTFOLIEN SOM ET PÆDAGOGISK REDSKAB

- En pædagogisk dokumentation (tekst, lydfil, billeder m.m.) som er *elevaktiv, positiv og meningsfyldt*. Den skal beskrive og tydeliggøre tanker om egen læring: hvad og hvordan at eleven lærer, resultater som eleven ønsker at opnå og elevens behov for hjælp
- Portfolio lærer eleverne målrettet læring og øget selvindsigt ift egen læring og progression af denne/ forbinde egne mål med uddannelsesmål og opnå disse (B.Lund)

Portfolio kan styrke samarbejdet mellem skole og praktik på vekseluddannelserne ved at:

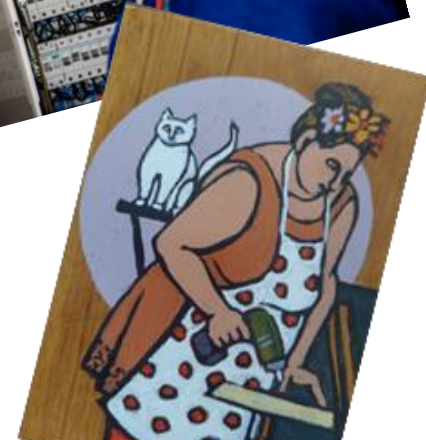
- Styrke metarefleksion og øge elevernes bevidsthed om, hvad de lærer
- Kan anvendes både i skole og praktikperioder og bliver således en "informationsbærer" mellem de to læringsarenaer
- Kan anvendes som et redskab til undervisningsdifferentiering

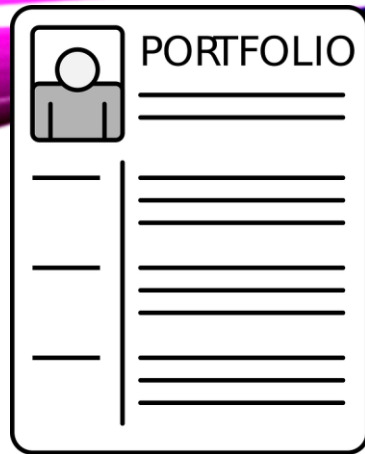
REFLEKSION = KERNEN TIL LÆRING

- Portfolio formål: At udvikle elevernes evne til refleksion.
- Refleksion er ikke noget, som eleverne kan – det kræver øvelse
→ en underviseropgave
- Stilladseret mental proces, hvor eleverne får mulighed for at vurdere deres egen arbejdsindsats.
- Tager udgangspunkt i en tydelig målsætning – giver eleven en retning

De fem faser i den refleksive tænkning:

- 1) forestillingen om en løsning
- 2) begrebsmæssig klargøring
- 3) hypoteser
- 4) ræsonnement eller slutningsdragning
- 5) testning af hypoteser

TYPER AF PORTFOLIER

Arbejdsportfolie

- Dokumentation over alt udført arbejde, herunder log bog og feedback fra undervisere/ elever
- Procesorienteret (læringsproces)
- Formativ evaluering – fokus på fremtidig udvikling

Præsentationsportfolie

- Dokumentation af udvalgte opgaver
- Målrettet specifikke læsere
- Er resultatorienteret – "Hvad kan jeg"
- Summativ evaluering

- Under uddannelse: Den vigtigste modtager er eleven selv ift at se egenudvikling (O. Dysthe)

BENSPÆND OG ANDRE TANKER...

- Hvis eleverne skal der også være plads til refleksion... dette rum skabes ikke altid
- Eleverne ser sig selv som praktikere – ikke som "tænkere"... det er udfordrende for eleverne at arbejde med portfolio. Gevinsten ved arbejdet med portfolio kan være svært at gennemskue.
- Har portfolio kun sin berettigelse, hvis den læses (kontrolleres/ bedømmes), eller har processen alene værdi for eleven?
- Hvis eleverne ikke får feedback på deres portfolio... er vi så udfordret ift at fastholde eleverne til denne opgave?
Selvevaluering - noget som eleverne også skal lære

